

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Christianæ fidei ac doctrinæ capita credenda, & scienda
necessitate præcepti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

127 Vide dicta n. 46. & 47. & adde quòd dum Scriptura generaliter exigit aliquid tamquam absolute necessarium ad justificationem & salutem, tunc solum liceat id glossare de necessitate ipsius in re, vel in voto, quando traditio, vel Ecclesiæ declaratio, vel Scriptura ipsa sic suadet. Nihil verò tale suadet pro fide, nec pro ullo alio medio interno ad justificationem vel salutem in sacris Litteris absolute requisito; sed pro mediis externis dumtaxat, nimirum pro Sacramentis Baptismi, & Pœnitentiæ; quæ licet suppleri queant per actum charitatis, vel contritionis, cum voto Sacramenti, media tamen interna taliter suppleri nequeunt, ut patet in fide stricta, & fide remuneratoris, &c.

CAPUT VII.

Necessitas actus fidei in accedentibus ad Sacramentum Pœnitentiæ.

128 Quotiescumque peccator justificandus accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ, explicitum fidei actum elicere debere, docent Gaspar Hurtadus, & Turrianus apud Leandrum à SS. Sacram. tr. 5. de pœnit. disput. 1. q. 48. & tamquam indubitatum tradit nosser Lumbierus observat. 17. ad propos. 64. & 65. ab Innocentio XI. damnatas §. 2. quia (inquit) quoties facienda est confessio, facienda est cum contritione, vel attritione, ad quam prærequiritur supernaturalis cognitio; nec quæcumque cognitio supernaturalis sufficit, sed esse debet actus fidei: quia *sine fide impossibile est placere Deo*. Quod nonnulli confirmant ex Tridentino sess. 6. c. 6. ad justificationem exigente fidem, quæ credantur vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ est in Christo Jesu. Confirmari etiam posset ex decreto Innocentii XI. qui postquam damnavit hanc propositionem 64. *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam etiam culpabilem nesciat mysterium SS. Trinitatis & Incarnationis, &c.* damnat etiam hanc 65. *Sufficit illa mysteria semel credidisse. Quæ cum desumpta videatur ex Tamburino expedit. confess. l. 3. c. 5. §. 1. & l. 2. Decal. c. 1. §. 1. n. 3. dicente, in bene moratis, vel consueti solitis, supponi posse, semel hæc mysteria credidisse: semel (inquam) nam ex necessitate mediis semel sufficit: dicendum videtur necessitate mediis, non esse satis, semel ea mysteria explicitè credidisse.*

129 Hæc tamen sententia, intellecta de necessitate mediis, non videtur efficaciter probari per allata fundamenta. Non per decretum Innocentii XI. cujus enim Authoris, & quo sensu propositio illa damnata sit, nesci-

Tom. II.

mus. Hoc unum scimus, errare, multumque errare ignaros illos, qui, interrogati de mysteriis Trinitatis & Incarnationis, respondent se illa scivisse in juventute, suosque filios etiamnum scire: se verò modò oblitos, nec sibi suppetere tempus ita recolendi. Ex damnatione (inquam) allatæ propositionis scimus errare illos, nec sufficere, quòd hæc mysteria quis in juventute sciverit, & crediderit, sed opus esse totà vità vivere ex illa fide, actusque illius frequenter iterare, juxta dicenda num. 136.

Nec sententia illa probatur efficaciter per Tridentinum: utpote ibi loquens de prima justificatione per baptismum, nec ad justificationem per pœnitentiæ Sacramentum magis exigens fidem explicitam, quam votum explicitum, dum sess. 14. c. 14. exigit contritionis motum cum fiducia divinæ misericordiæ, & voto præstandi reliqua.

Nec denique efficaciter probatur per rationem à doctissimo Lumbiero nostro adductam. Sicut enim; ut justus ex fide vivat, necessarium non est, quòd tota vita ipsius procedat ex fide explicita, & actuali; sic, ut peccator ex fide conteratur, necesse non est quòd contritio ipsius procedat ex fide explicita & actuali. Sufficit enim quòd procedat ex ea fide, ex qua justus vivit. Sufficit (inquam) ad hoc fides implicita, vel virtualis, ut communis sententia docet apud Leandrum loco citato, ubi nominatim refert Azorium, Valentiam, Bonacinam, & alios, quos ipse etiam sequitur, sicut & novissimè Boudartius Manual. Theol. to. 4. tr. 4. §. 3. q. 11. Qui Authores similiter aiunt, verum contritionis actum elici posse absque explicito actu spei, nec proinde ad repetendas confessiones urgendum, si quis explicitum seu fidei, seu spei actum ex oblivione omiserit. Quæ certè omisso rara est, cum ut plurimum imperceptibiliter eliciatur, actuique contritionis intermiscetur, ob quam imperceptibilitatem omisso ipsius facile cognosci nequit.

CAPUT VIII.

Christiana fidei ac doctrinae capita credenda, & scienda necessitate præcepti.

130 Imprimis Christiani omnes ratione utentes, ob materiæ gravitatem, sub mortali scire, & credere tenentur (saltem crasso modo, & quoad substantiam) omnes fidei articulos in Symbolo Apostolorum contentos, Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, modum formandæ crucis, Præcepta Decalogi, & Ecclesiæ, necessariaque omnibus Sacramenta, scilicet Baptismum, Eucharistiam, Pœnitentiæ, necessariaque ad ea convenienter recipienda dispositiones: reliqua verò Sacramenta, necessariaque ad illa dispositiones, quando illa

fufcipere voluerint, vel etiam (quoad Confirmationem, & extremam Unctionem) debuerint: sic tamen ut feptenarium Sacramentorum numerum ab initio addifcere teneantur. Ita Doctores communiter. Quos inter Sylvius 1. 2. q. 76. a. 2. explicans verba illa S. Thomæ ibidem: *Omnes tenentur fcire communiter ea que funt fidei, & univerfalia ejus præcepta; finguli autem ea qua ad eorum flatum vel officium fpectant.* Sic ait: „Ea quæ fcire tenentur, funt triplicis generis. Primi generis funt illa quæ pertinent ad fidem Catholicam, ut funt myfteria quæ celebrantur in Ecclefia, & feptem Sacramenta: nec poffunt ab errore propter aliquam fimpli- citatem excufari, quantum ad ea de quibus Ecclefia folemnizat, & communiter verfantur in ore fidelium, ficut myfterium Trinitatis, Nativitatis Chrifti, & alia hujufmodi, ut ait S. Thomas fect. 4. in cap. prima ad Corinth.

Secundi generis funt quæcumque ad mores communiter & rectè informandos pertinent. Tertii generis funt quæ ad fingulorum flatum ritè & chritianè dirigendum requiruntur. Ea igitur omnia Chritiani adulti diftinctè & explicitè cognofcere & credere tenentur, juxta illud Auguftini de fid. & oper. c. 1. *Unufquifque fcire tenetur legem & flatum, quem profitetur.* Quòd fi graviter contra deliquerint, ipfos non excufabit ignorantia, utpote crassa & culpabilis. Negligentia proinde ea addifcendi non potest non effe peccatum, & quidem grave, pro gravitate materia. Unde in Actis Ecclef. Mediolan. p. 4. S. Carolus fic ait: *Quoniam Chritianus omnis, fi adultus effe, fub pena peccati mortalis fcire debet articulos omnes Symboli Apoftolorum (faltem quoad fubftantiam, ita videlicet ut de quolibet articulo interrogatus, rectè refpondere poffit, quantum ex verbis Symboli datur intelligi) in fuper & præcepta Dei fanctæque Matris Ecclefie univerfa qua fub mortali obligant, & docentur communiter in fcholis doctrina Chritiana (hic S. Carolus in Concilio Mediolano V. addit orationem dominicam, angelicam falutationem; priorem pro orando Deo fecundùm modum à Chritto determinatum; pofteriorem pro veneranda Dei Matre, implorandaque ipfius interceffione, utpote quâ mediante accipimus quidquid boni à Deo accipimus: & utriufque addifcendæ obligationem effe gravem, graves Authores docent, & S. Carolus innuit ibidem) fi Confefarius penitentem reperiat omnium iftorum ignarum, non abfolvat, quin primo quoque tempore in addifcendis operam daturum fe promittat. Quamquam fi aut à Confefario fuo eodem, vel diverfo, vel fuâ ipfe privatam confcientiâ jam aliàs monitus (quod diligentiffimè exquiretur) eam adhibere diligentiam neglexerit, que pro illius ingenti captu ad ea difcenda fufficiens fit, non prius abfolvatur, quam huic obliga-*

tionem, aliqua faltem ex parte fecerit fatis. Si verò ea de re nunquam antea monitus fuerit, poterit tum ei gratiam abfolutionis impetiri, eâ tamen promiffâ femper inftructione, quam penitentem fufficere cenfuerit, ut tanto beneficio non fit indignus.

Ideò patres, ac matres-familias tenentur 131
ifta docere liberos fuos, ficut & domini fervos & ancillas. Cùmque tot fint ruffici & rudes in pagis & oppidis, non folùm tenuibus, fed etiam populofis, ftrictiffimâ obligatione Curati tenentur fuos inftruere in parochiis fuas, & vâ ipsis, vâ etiam parentibus & dominis, fi id neglexerint, & eis quos in famulatu habent, tantum diebus Feltis vacui temporis non concefferint, quo in Ecclefias, aliave loca pia, ubi eadodrina traditur, ad illam percipiendam convenire poffint. Quibus graviffimam pœnam à Confefariis imponendam, divinamque ultionem à Concionatoribus denuntiandam, ftatuit idem S. Carolus in Concilio Mediol. V. idipfum ad Ludimagiftros extendens. Et in Concilio Mediolan. II. decreto 1º. Ea (inquit) fit cura Parochis, ut quos compates ita imperitos noverint, ut Symbolum fidei, five ea qua in Symbolo continentur, ignorent, illos officio fufcipiendi de baptifmo infantibus fungi non patiantur. Siquidem officii fufceptorum, feu patrinorum effe, fi id parentum opera minus præftare poffit, puerum, qui Chritto per baptifmum gignitur, cùm primum rationis ufum habere coeperit, tam baptifmi fufcepti, quam profefiæ in baptifmò fidei admonere, fimulque providere, ut in ejuſdem fidei elementis, verique Dei cognitione, & cultu catholicè inftruat, & moribus chritianis informetur, ut ait Concilium Burdigalenfè anno 1582. celebratum.

Videri poteft Jacobus Marchantius, can- 132
del. myft. tr. 9. c. 2. ubi deplorat magnam circa hæc in rufficis, aliifque rudibus ignorantiam, ortam partim ex incuria parentum, patrinorum, & dominorum in fupradictis, partim ex eo (inquit) quòd Confefarii Regulares fupponunt ifta edoceri à Paftoribus. Paftores verò, cùm hæc aliquoties in fuffeſtu, vel in catechifmo dixerunt, fupponunt fuos non ignorare. Sed falſa effe (inquit) fuppoſitio: tum quia ad publicas inftructiones non omnes accedunt. Tum quia frequentiffimè accidit, ea quæ publicè in genere dicuntur, non apprehendi à rudiſſimis in particulari. Unde neceſſarium effe tales non folùm compellere, ut publicas inftructiones accedant, verùm etiam particulariter interrogare, ipſifque eadem fæpius repetere, & inculcare.

Non multùm tamen vexandi, fed benignè 133
tractandi funt, qui adeò fimplices funt, vel rudes, vel memoriâ deficientes, ut vel Symbolum, vel præcepta Decalogi, vel Sacramenta memoriter fuo ordine verbo tenus ad-

discere, vel memoriâ retinere nequeant, neque ab ipsis exigenda notitia adeo clara & subtilis. Sufficit enim quod ea quoad substantiam sciant, modo suo rustico & simplici, ut patet in Sanctulo, de quo D. Gregorius lib. 3. Dialog. c. 37. sic habet: *Scimus certè, quia venerabilis vir Sanctulus, Provincia Narcia Presbyter, ipsa quoque elementa litterarum bene non noverat, legis præcepta nesciebat, sed quia plenitudo legis est charitas, legem totam in Dei ac proximi dilectione servavit, & quod foris in cognitione non noverat, ei intus vivebat in amore.*

CAPUT IX.

De fidei actu datur speciale præceptum, ratione sui obligati, non semel dumtaxat in vita, sed frequenter.

134 **D**uplex est præceptum fidei. Affirmativum unum, præcipiens fidei actum, seu assensum. Negativum alterum, prohibens dissentiri myturiis fidei, vel de eorum veritate dubitare. Dari negativum fidei præceptum, illudque semper & pro semper obligare, nullus unquam dubitavit. Dari etiam speciale præceptum affirmativum per se obligans ad eliciendum fidei actum, Scriptura clamat, *qui non crediderit, condemnabitur.* Clamat quoque Ecclesia, quæ per Alexandrum VII. anno 1665. damnavit hanc propositionem: *Homo nullo unquam tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis ex vi præceptorum divinatorum, ad eas virtutes pertinentium.* Et anno 1679. per Innocentium XI. damnavit istam: *Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum se.*

135 Sed difficultas est in determinando tempore, quo speciale fidei præceptum obligat ad eliciendum fidei actum? Certum quippe est non obligare ad illum semper actu eliciendum: cum ob varias hujus vitæ distractiones, hoc nobis impossibile sit.

136 Satis esse actum fidei semel in vita elicere, nonnulli docuerunt. Sed hoc Innocentius XI. damnavit propositione 17. Et merito damnavit: cum, juxta utriusque Testamenti Scripturam, justus ex fide vivere debeat. Semel autem fidei actum eliciuisse, reliquum autem vitæ tempus aliis cogitationibus dare, non est ex fide vivere; sed ad hoc necesse est fidei actum frequenter elicere, frequentique illius exercitio, secundum fidei veritates, vitam suam componere. Idipsum ratio suadet: quia fidelis hominis vita christiana potissimum consistit in actibus fidei, spei, & charitatis.

137 Frequenter itaque fidei actus eliciendus est. Sed quando? 1º. cum primum adepto rationis usu, vel postea, fides sufficienter proponitur. Fides namque initium, & fundamentum est totius vitæ christianæ, quam baptizatus quisque incipere tenetur, cum

Tom. II.

primum rationis usum adipiscitur.

2º. in fine vitæ, seu præsentis mortis periculo: sicut enim tunc per se vigent præcepta spei & charitatis; ita & fidei: & sicut vir justus & fidelis vivere; sic mori debet ex fide.

3º. quoties gravis contra fidem urget tentatio, à qua seipsum non potest quis aliter expedire.

4º. quoties lapsus est quis in hæresim, vel aliam infidelitatem. Tenetur quippe injuriam primæ Veritati illatam, per contrarium actum resarcire.

5º. non est dubium, quin aliàs frequenter obliget præceptum, etiam sub mortali. Sub veniali verò, sicut debemus virtualiter perpetuò adherere Deo per charitatem (generaliter dictam) saltem imperfectam; ita & per fidem, saltem imperfectam. Primò, quia Habacuc indistinctè & doctrinaliter, adeoque universaliter pronuntiat, & ex ipso Apostolus frequenter inculcat, *justus in fide* (Apostolus Rom. 1. dicit *ex fide*) *vivet*, ex fide utique actuali vel virtuali: cum enim vivere in actu secundo sit agere; vivere ex fide, est agere ex fide. Secundò, quia ibidem Apostolus Rom. 14. docet *omne quod non est ex fide, peccatum esse.* Quem locum licet Patres uno modo explicant de fide, prout idem est quod dictamen conscientie: non unico tamen, nec solo illo sensu sic explicant; verum etiam de fide supernaturali, & Christiana, saltem inchoata, prout ostendimus to. 1. Prolegom. 6. cap. ult. Terriò, quia sicut Christianus semper vivere debet christianè & benè; sic morali quodam modo (virtualiter utique) semper vivere debet ex fide. Teste namque Augustino de fid. & oper. c. 23. adeò inseparabilis est bona vita à fide, quæ per dilectionem operatur, ut sine ea bona vita non sit. Et sine fide opera undequaque bona à nullo fiunt homine. Quia (ut ait in præfat. Psal. 31.) *bonum opus intentio facit, intentionem fides dirigit.* Quartò, tota vita hominis, præsertim Christiani, perpetuus debet esse cultus Dei: sine hoc enim nihil est omnis homo, teste Bernardo. *Fide verò, spe, & charitate Deum esse colendum docet Augustinus Enchirid. cap. 3.* Quintò, tota vita Christiani esse nequit christiana sine fide, modo dicto virtualiter perpetua. Ut enim tota sit christiana, tota esse debet evangelica, id est tota dirigi per maximas Evangelii. Nequit autem dirigi per maximas Evangelii, nisi creditas. Deinde vita verè christiana, est quæ quis vivit Christo, ex Christo, & secundum Christum. *Christo* quidem, sive propter Christum: quia 2. Cor. 5. dicitur: *Pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Et Joan. 6. *Qui manducat me, & ipse vivet propter me.* Ex Christo verò: quia sunt membra, & palmites Christi. Membra au-